

Ontwikkelplan *Cognitief Talent*

Karin Schoenmaker

Juli 2015

Inhoudsopgave

blz.

Voorwoord	2
Visie en missie	3
Doelgroep	4
Doelen	5
Tijdpad	6
Beleid	
1. Signaleringsprotocol	7
2. Kerndoelen en referentieniveaus	10
3. Protocol compacten	11
4. Leerlijnen verrijking: verdiepen	12
5. Criteria voor Levelspel en Levelwerk	13
6. Leerlijnen verrijking: verbreden	14
Uitvoering	
1. In de klas	16
2. Individueel programma extern	18
3. Communicatie	19
4. Eigenaarschap	20
5. Bijsturen	21
Literatuur	22

Voorwoord

In september 2015 ben ik begonnen met de opleiding tot talentbegeleider in het basisonderwijs bij Novilo. Uit de brochure van Novilo komt de volgende omschrijving:

“De opleiding tot talentbegeleider biedt oplossingen om op korte termijn meer rendement te halen uit de tijd die je als school en als leerkracht in je (getalenteerde) leerlingen investeert. Na de opleiding ben je in staat een pragmatisch beleid te schrijven. Jouw team zal hierdoor op een hoger niveau gaan functioneren, en uiteindelijk komt dit de kinderen ten goede. Deze opleiding helpt met: • Voldoen aan de eisen van de schoolinspectie • Betere (Cito)scores • Minder werk voor de leerkracht • Een hoger niveau van de uitstroom naar het VO • Het schrijven en implementeren van talentbeleid • Starten en/of onderhouden van de plusklas • Passend onderwijs voor meer- en hoogbegaafden.”

Ik ben werkzaam op de Prins Florisschool in Zoetermeer. Dit is een basisschool met oog voor cognitief getalenteerde kinderen. Sinds twee jaar kennen we een Expertisegroep Talent. Onze missie is “Met plezier uitblinken”.

De Prins Florisschool is aspirant lid begaafdheidsprofielschool. De begaafdheidsprofielscholen hebben zich in 2007 verenigd in de Vereniging BPS, die als doel heeft het behartigen van de belangen van begaafdheidsprofielscholen zowel in het primair als het voortgezet onderwijs, het bevorderen van kennisuitwisseling en bruggen slaan binnen en buiten het primair en voortgezet onderwijs. Per 1 juni 2015 zijn er 43 scholen uit het voortgezet onderwijs en 19 scholen uit het primair onderwijs aangesloten.

Dit Ontwikkelplan Talent is geschreven ter voltooiing en certificering van de opleiding talentbegeleider in het basisonderwijs van Novilo. De Prins Florisschool kan zich met dit document doelgericht ontwikkelen tot een school met passend onderwijs voor meer- en hoogbegaafden en zijn weg vervolgen naar verdere aansluiting bij de Vereniging BPS.

Ik heb het ontwikkelplan met veel plezier geschreven en ik wil alle collega's van de Expertisegroep Talent bedanken voor hun steun en feedback.

Karin Schoenmaker

Juli 2015

Visie en missie

Visie

De visie van de Prins Florisschool is: ‘Wij gaan uit van de gedachte dat ieder kind uniek is. Dit zien we terug in de verschillende karakters van de kinderen, de wijze waarop ze leren en hoe ze omgaan met anderen.’

Missie

De missie van de Prins Florisschool met betrekking tot cognitief getalenteerde kinderen is: *“Met plezier uitblinken”*

Ieder kind verdient een zo persoonlijk mogelijke aanpak. Alle kinderen hebben recht op schoolsucces. Wij bieden cognitief getalenteerde kinderen de ruimte om hun persoonlijke mogelijkheden te ontdekken en te ontwikkelen, zodat potentie kan worden omgezet in prestaties.

Doelgroep

Beschrijving van de doelgroep:

Dit ontwikkelplan betreft begaafde - en hoogbegaafde leerlingen. Deze leerlingen hebben een IQ tussen 115 en 130 of hoger. Het ontwikkelplan betreft de beste 15% van de schoolpopulatie.

Bij kleuters is sprake van een ontwikkelingsvoorsprong. De ontwikkeling verloopt niet alleen sneller maar ook met grotere stappen. Het betreft niet alleen hun taal/denken maar ook hun visueel/ruimtelijk inzicht en ego-ontwikkeling.

Verder beschikken bovengenoemde kinderen over een aantal specifieke leer- en persoonskenmerken. We hanteren de zes profielen van Betts & Neihart (1988) welke informatie verschaffen over gedrag, gevoelens en behoeften van verschillende typen begaafde en getalenteerde kinderen. Deze criteria worden bij punt 5 verder geformuleerd.

De kinderen worden geselecteerd op basis van bijvoorbeeld een extern intelligentie onderzoek, het signaleringsprotocol en/of leerprestaties in combinatie met specifieke persoonskenmerken.

De doelgroep wordt verder in dit ontwikkelplan "*cognitief talent*" genoemd.

Doelen

Ons ontwikkelplan *Cognitief Talent* is gericht op de volgende doelen met het volgende eindresultaat:

De leerlingen van de doelgroep:

1. voelen zich thuis, zitten goed in hun vel: ze functioneren goed
2. zijn productief en hebben plezier in leren: ze presteren goed
3. halen de kerndoelen en de referentieniveaus
4. werken aan inhoudsplusdoelen: ontwikkeling van cognitieve vaardigheden
5. werken aan vaardigheidsplusdoelen: gebruik maken van talent en het ontwikkelen van cognitieve functies

De leerkrachten:

1. zijn competent in het signaleren van cognitief talent
2. beschikken over de juiste pedagogische- en didactische vaardigheden die nodig zijn in het geven van onderwijs aan de doelgroep
3. kunnen passend onderwijs bieden aan de doelgroep d.m.v. het compacten en verrijken van de leerstof

De leidinggevende(n):

1. creëren werkcondities voor betrokkenen om ze in staat te stellen passend onderwijs te bieden aan de doelgroep met daarin aandacht voor visie, beoogde doelen en activiteiten om die doelen te bereiken
2. zorgen voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid en draagvlak binnen het team
3. zijn flexibel en creatief in het verzorgen van individueel maatwerk voor cognitief getalenteerde kinderen
4. houden de doorgaande leerlijn PO → VO in het oog
5. bewaken het proces van plannen, uitvoeren, evalueren, bijstellen en nieuw beleid

De leden van de Expertisegroep Talent:

1. delen hun expertise met het team en adviseren collega's
2. selecteren mogelijke specifieke trainingen en materialen
3. evalueren ieder jaar het ontwikkelplan en werken waar nodig bij

De ouders:

1. ondersteunen de school in de begeleiding van hun kind(eren) met cognitief talent
2. voelen zich gehoord en erkend en hebben een rol in de evaluatie van het proces

Tijdpad

Om de invoering zo succesvol mogelijk te laten verlopen, kiezen we voor een gefaseerde implementatie. Voor het eerste schooljaar 2015-2016, hebben we de volgende plannen geformuleerd:

- Het team vergroot de theoretische-, pedagogische- en didactische kennis m.b.t. het onderwijs aan cognitief getalenteerde kinderen. Hiertoe verzorgt de Expertisegroep Talent presentaties/leermomenten over 'De 7 uitdagingen aan hoogbegaafde leerlingen' van Tijn Koenderink en 'De profielen van Betts & Neihart'. Verder komt er een studiemiddag over Executieve functies verzorgd door Novilo.
- Groepsleerkrachten vergroten hun didactische vaardigheden, gericht op differentiëren in de weektaak Zelfstandig Werken en passen hier het klassenmanagement op aan.
- Het team verwerft competenties voor signalering door gebruik te maken van het SiDi R protocol voor signalering.
- Groepsleerkrachten compacten de lesstof voor getalenteerde kinderen op het vakgebied rekenen.
- Groepsleerkrachten verdiepen het rekenonderwijs door het inzetten van Levelspel - en Levelwerk Rekenen, waardoor getalenteerde kinderen kunnen werken aan inhoudsplusdoelen rekenen.
- Intern begeleiders compacten en verdiepen het taalonderwijs door het inzetten van Levelspel - en Levelwerk Taal/lezen, waardoor getalenteerde kinderen kunnen werken aan inhoudsplusdoelen taal.
- Groepsleerkrachten verbreden het onderwijs door te werken aan vaardigheidsplusdoelen en in te zetten op de ontwikkeling van talent, het leren leren en de executieve vaardigheden
- Leerlingen, leerkrachten, leidinggevenden en ouders evalueren het eerste jaar.

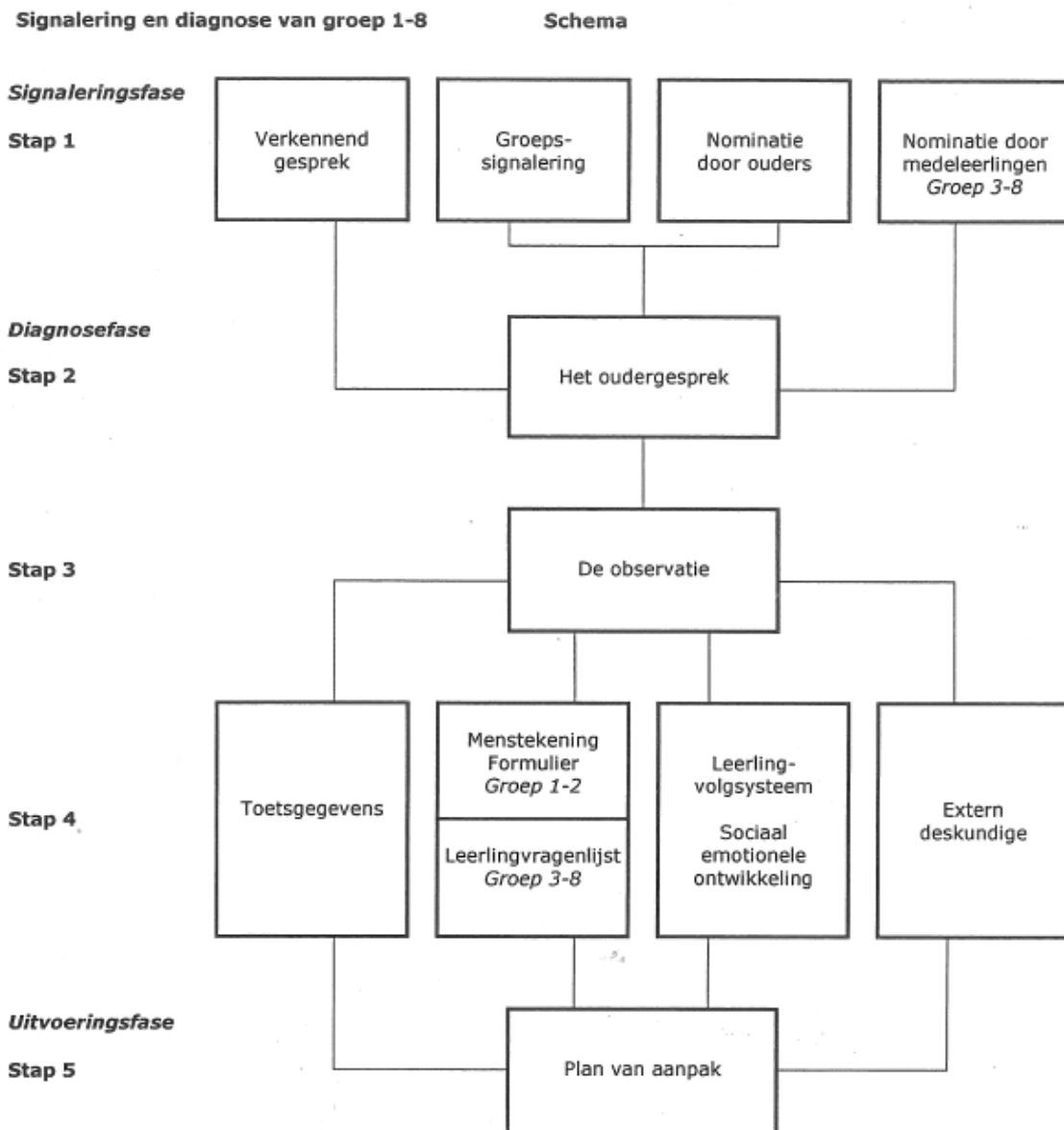
Voor het tweede en de daarop volgende jaren hebben we de volgende plannen geformuleerd:

- Het team vergroot de theoretische kennis m.b.t. het onderwijs aan cognitief getalenteerde kinderen (21 century skills en de Doelen en Vaardigheden Lijst van SLO.)
- Het team verfijnt de pedagogische en didactische vaardigheden, gericht op de doelgroep.
- Het team verfijnt de verworven competenties met betrekking tot signalering.
- Groepsleerkrachten compacten en verdiepen de lesstof voor getalenteerde kinderen op twee vakgebieden: rekenen en taal.
- Groepsleerkrachten verbreden het onderwijs door te werken aan vaardigheidsplusdoelen en in te zetten op de executieve vaardigheden
- Leerlingen, leerkrachten, leidinggevenden en ouders evalueren het tweede jaar.

Beleid

Ons ontwikkelplan *Cognitief talent* houdt zich aan het volgende stappenplan: fase van signalering → fase van diagnose → fase van uitvoering.

1. SiDi R, protocol voor signalering en diagnostisering van intelligente en (hoog)begaafde kinderen in het primair onderwijs van Eduforce.

We hanteren de volgende instrumenten voor de fase van signalering:

Stap 1:

- Het in beeld brengen van de ontwikkeling van kleuters aan het begin van de basisschoolperiode of signalering bij aanmelding van een andere school vanaf groep 3 gebeurt a.d.h.v. een verkennend gesprek.
- In oktober vullen de groepsleerkrachten voor alle leerlingen een groepssignaleringslijst in.
- Ouders kunnen in een gesprek aangeven dat er vermoedens van hoogbegaafdheid zijn.
- Medeleerlingen kunnen d.m.v. een formulier een klasgenoot nomineren.

Indien er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong of een hoge begaafdheid wordt overgegaan tot de fase van diagnose:

Stap 2:

- Eerste diagnose: Het oudergesprek m.b.v. een oudervragenlijst, uitgevoerd door groepsleerkracht of intern begeleider.

Stap 3:

- Tweede diagnose: Een observatie m.b.v. observatielijst van het computerprogramma, uitgevoerd door groepsleerkracht of intern begeleider.

Op grond van bovenstaande informatie kan er aanleiding zijn over te gaan naar de volgende fase.

Stap 4:

- Derde diagnose: het verzamelen van meer gegevens. Afhankelijk van de vraagstelling wordt er gekozen voor
 1. Toetsgegevens uit Leerling Volg Systeem (Cito) en/of methode gebonden toetsen
 2. Menstekening volgens de normen van Goodenough
 3. Leerling vragenlijst groep 3 - 8
 4. Sociaal-emotionele ontwikkeling: Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS)
 5. Extern deskundige inschakelen

Met het starten van een plan van aanpak is het signalerings- en diagnostisch traject afgesloten. In de fase van uitvoering wordt er gekozen voor:

Stap 5:

- Voor versnellen in de zin van een leerling 'een groep over laten slaan' of het doorlopen van twee groepen in één schooljaar hanteren we de Versnellings

Wenselijkheids Lijst van het Centrum voor Begaafdheid Onderzoek
Katholieke Universiteit Nijmegen.

- Voor het traject verrijking, zowel verdieping (cognitieve ontwikkeling) en verbreding (ontwikkeling executieve functies) gebruiken we de leerlijn Levelspel en Levelwerk van Eduforce, diverse additionele materialen en hanteren we een doorgaande leerlijn Zelfstandig Werken in de vorm van een gedifferentieerde weektaak.

2. Kerndoelen en referentieniveaus

Kerndoelen

Onderwijs heeft drie belangrijke functies:

- het draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen,
- het zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden,
- en het rust kinderen toe voor participatie in de samenleving.

De belangrijkste zaken die kinderen moeten leren om actief deel te nemen aan de samenleving, zijn vastgelegd in de zogenaamde kerndoelen. De kerndoelen zijn streefdoelen die aangeven waarop basisscholen zich moeten richten bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Scholen mogen zelf bepalen hoe de kerndoelen binnen bereik komen, het is een aanbodverplichting. Kerndoelen zorgen ervoor dat kinderen zich in hun schoolperiode blijven ontwikkelen en ze garanderen bovendien een breed en gevarieerd onderwijsaanbod.

Referentieniveaus

Referentieniveaus taal en rekenen zijn richtlijnen van de Rijksoverheid. Ze beschrijven wat leerlingen moeten kennen en kunnen tijdens hun schoolloopbaan op het gebied van Nederlandse taal en rekenen. Het gaat om basiskennis en -vaardigheden die voor alle leerlingen van belang zijn. Het aanleren van de basiskennis en -vaardigheden is een kerntaak van het onderwijs. Het referentiekader bestaat uit fundamentele niveaus en streefniveaus. Het fundamentele niveau (F-niveau) is de basis die zo veel mogelijk leerlingen moeten beheersen. Het streefniveau (S-niveau) is voor leerlingen die meer aankunnen. Het bereiken van de referentieniveaus is een opbrengstverplichting.

Uitgangspunt is dat alle leerlingen op de Prins Florisschool alle kerndoelen aangeboden krijgen. Verder streven wij naar een zo hoog mogelijke opbrengst betreffende de referentieniveaus rekenen en taal.

Kinderen worden in principe geplaatst in een groep die correspondeert met het leeftijdsniveau. Aanpassing van het leerstofaanbod qua snelheid zijn we in principe geen voorstander van. Het in kortere tijd behalen van de kerndoelen, waardoor de voorsprong op leeftijdgenoten groter wordt en er geen methodeleerstof meer beschikbaar is, vinden wij geen structurele oplossing. Versnelling kan alleen incidenteel plaatsvinden indien uit het SiDi R protocol (incl. de Versnellings Wenselijkheids Lijst) blijkt dat versnellen de beste oplossing is.

3. Protocol compacten

De hoeveelheid oefen- en herhalingsstof van de reken- en taal/spellingmethode wordt verminderd. Voor cognitief talent wordt tevens de instructie van de leerstof rekenen, taal/spelling en begrijpend lezen individueel aangepast qua hoeveelheid en niveau. Voor zowel rekenen als taal/spelling komt het compacten van de leerstof neer op ongeveer 40%.

De getalenteerde kinderen komen door het compacten toe aan uitdagende verdiepingsstof rekenen en taal/spelling en werken zo aan inhoudsplusdoelen. In de weektaak Zelfstandig Werken is ook extra tijd opgenomen voor zowel inhoudsplusdoelen als vaardigheidsplusdoelen. Zie hoofdstuk 'In de klas' voor verdere uitwerking.

Voor het vak rekenen en taal/spelling groepen 3 - 8 gelden de volgende afspraken:

- Leerlingen die in aanmerking komen voor verrijking rekenen werken met de rekenmethode Wereld in Getallen 4 op niveau *** ster. Op donderdagen werken deze kinderen in het Pluswerkboek van WIG en op vrijdagen doen ze Levelwerk Rekenen.

- Leerlingen die in aanmerking komen voor verrijking taal/spelling werken met de taal/spelling methode Staal op niveau *** ster. Op vrijdagen werken deze kinderen met Levelwerk Taal/lezen.

Voor groepen 1 - 2 zijn de verrijkingstaken onderdeel van de reguliere keuzetaken. Er is geen sprake van compacten maar van een geselecteerd leerstofaanbod voor getalenteerde kinderen.

4. Leerlijnen verrijking: verdiepen

Verdiepingsdoelen zijn gericht op het ontwikkelen van cognitieve vaardigheden, binnen het curriculum. Verdieping sluit aan op de basisstof. Het gaat om de inhoud: het verkennen en onderzoeken van een ander element van het vakgebied rekenen, en/of taal en begrijpend lezen. We spreken dan over inhoudsplusdoelen. Het leerstofaanbod sluit aan bij de speciale leer-en persoonlijkheidseigenschappen van cognitief getalenteerde kinderen.

Voorwaarden waar een verdiepingsopdracht aan moet voldoen:

- ruimte geven aan inzichtelijk/top down/probleemoplossend leren
- ruimte geven voor het creatieve vermogen
- ruimte geven voor autonoom handelen, leerling wil invloed op aanbod en proces
- de taak moet intrinsiek moeilijk zijn en vragen om grote denkstappen
- de opdracht moet een wezenlijke leerinspanning van de leerling vragen
- de leerstof moet reiken naar de zone van naaste ontwikkeling
- de leerstof vraagt hoog abstractievermogen

Het verrijkingsmateriaal is vooral gericht op zelfstandig leren. De leerkracht krijgt de rol van coach: hij/zij ondersteunt en geeft een responsieve instructie.

Op de Prins Florisschool verdiepen we het reken- en taalonderwijs in groep 3 - 8 door getalenteerde kinderen te laten werken op *** ster niveau van de methode WIG 4 en Staal. Door de hoeveelheid herhalings- en oefenstof te met ongeveer 40% te compacten komt er tijd vrij om te werken met Levelwerk Rekenen en Taal/lezen. Voor groep 1 - 2 is dit Levelspel Rekenen en Taal en diverse additionele materialen.

5. Criteria voor Levelspel en Levelwerk

Alle leerlingen met een hoog IQ (rond de 130), vastgesteld door externe deskundige komen in aanmerking.

Alle leerlingen die gesignaleerd zijn d.m.v. het SiDi R protocol komen in aanmerking.

Alle leerlingen met de volgende scores en eigenschappen komen in aanmerking:

Groepen 1 - 2 Levelspel Rekenen en Taal/lezen

- Leerlingen die 2x opeenvolgend een Cito Rekenen en/of Taal een I+ score hebben behaald
- Leerlingen die op groepsniveau instructie onafhankelijk zijn
- Leerlingen die zelfstandig kunnen werken
- Leerlingen die van I+ naar I zijn gegaan: bespreken met IB en ouders
- Leerlingen die van I+ naar II zijn gegaan komen niet meer in aanmerking

Groepen 3 - 8 Levelwerk Rekenen

- Leerlingen die 3x opeenvolgend een Cito Rekenen I+ score hebben
- Leerlingen die voor methodetoetsen rekenen een goed (80% norm) scoren
- Leerlingen die op groepsniveau instructie onafhankelijk zijn
- Leerlingen die zelfstandig kunnen werken
- Leerlingen die van I+ naar I zijn gegaan: bespreken met IB en ouders
- Leerlingen die van I+ naar II zijn gegaan komen niet meer in aanmerking

Groepen 3 - 8 Levelwerk Taal/lezen

- Leerlingen die 2x opeenvolgend een Cito Begrijpend lezen I+ score hebben en daarnaast een Cito Woordenschat en/of DMT I+ score hebben
- Leerlingen die voor methodetoetsen begrijpend lezen een goed (70% norm) scoren
- Leerlingen die op groepsniveau instructie onafhankelijk zijn
- Leerlingen die zelfstandig kunnen werken
- Leerlingen die van I+ naar I zijn gegaan: bespreken met IB en ouders
- Leerlingen die van I+ naar II zijn gegaan komen niet meer in aanmerking

Indien een leerling voldoet aan één of meerdere bovenstaande criteria, dan valt deze leerling onder de doelgroep, nl. cognitief talent. We wijken af van bovenstaande criteria wanneer de onderwijsbehoefte van het individuele kind specifieke aanpassingen vraagt.

6. Leerlijnen verrijking: verbreden

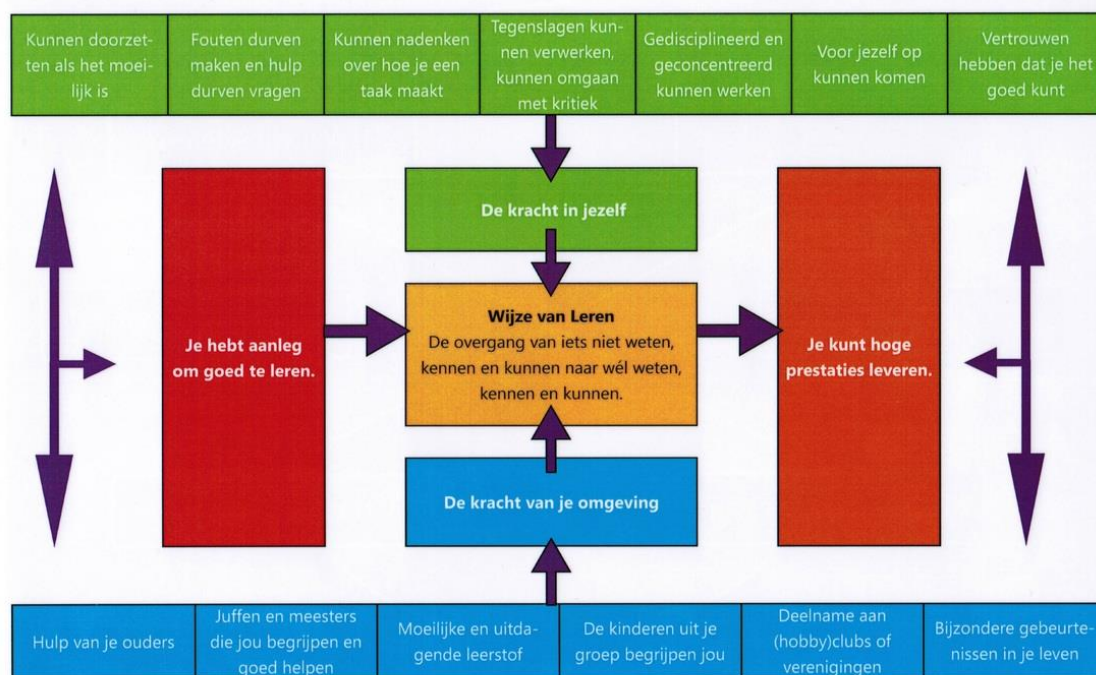
Verbredingsdoelen zijn gericht op het ontwikkelen van vaardigheden. Verbreding is een uitbreiding van het reguliere curriculum, het is vakoverstijgend. We spreken dan van vaardigheidsplusdoelen. Ons doel is dat cognitief getalenteerde kinderen gebruik maken van hun talent (zie MTO van Jan Kuipers) en dat ze werken aan de ontwikkeling van de executieve vaardigheden. Talent in combinatie met de juiste leerstrategie en een goede inzet leveren uiteindelijk het resultaat, nl. schoolsucces. Deze formule geeft kort en krachtig onze overtuiging aan:

talent x inzet x strategie = resultaat

Het Model van Talent Ontwikkeling (MTO) uit de methode 'De kracht in jezelf' van Jan Kuipers laat in schema zien welke leerbehoeften kinderen hebben om te komen tot de ontwikkeling van hun talent.

We leren kinderen van welke krachten ze gebruik kunnen maken om hun talenten te ontwikkelen. Krachten uit hun omgeving en krachten uit zichzelf. Door alle krachten goed te gebruiken kunnen ze hoge prestaties gaan leveren. Deze succeservaringen kunnen ze weer gebruiken als krachtbron. Zo krijgen ze meer inzicht in het proces van leren.

Model van Talent Ontwikkeling (MTO)

© Jan Kuipers, 2010

Het begeleiden van het leerproces, het leren leren, geven we ook vorm door in te zetten op de ontwikkeling van de executieve vaardigheden.

Dit zijn functies in je brein die het mogelijk maken dat je rationele beslissingen neemt, impulsen beheerst en kunt focussen op wat belangrijk is. Het gaat om elf vaardigheden, waarvan er een aantal betrekking hebben op het denken en een aantal op het sturen van gedrag.

Denkvaardigheden:

- planning/prioritering: een plan maken en beslissen wat belangrijk is
- organisatie: informatie en materialen ordenen
- timemanagement: tijd inschatten, verdelen en deadlines halen
- werkgeheugen: informatie in je geheugen houden bij het uitvoeren van complexe taken
- metacognitie: een stapje terug doen om jezelf en de situatie te overzien en te evalueren

Sturen van gedrag:

- respons-inhibitie: nadenken voor je iets doet
- emotieregulatie: emoties reguleren om doelen te behalen of gedrag te controleren
- volgehouden aandacht: aandachtig blijven, ondanks afleiding
- taakinitiatie: op tijd en efficiënt aan een taak beginnen
- flexibiliteit: flexibel omgaan met veranderingen en tegenslag
- doelgericht gedrag: doelen formuleren en realiseren zonder je te laten afschrikken

Uitvoering

Ons ontwikkelplan *Cognitief Talent* wordt op deze wijze ten uitvoer gebracht:

1. In de klas

Kinderen met cognitief talent werken in de klas aan zowel inhoudsplusdoelen als vaardigheidsplusdoelen. Er wordt gewerkt aan de inhoudsplusdoelen door gebruik te maken van Levelspel en Levelwerkmaterialen. Voor de vaardigheidsplusdoelen gebruiken we Levelspel en Levelwerk Allerlei en diverse additionele materialen.

Om maximaal schoolsucces te bereiken willen we veel aandacht geven aan het leren leren: het gebruik maken van talent en het ontwikkelen van de executieve vaardigheden. Om talenten zichtbaar te maken werken we bijvoorbeeld regelmatig met het Kinder Kwaliteiten Spel. Kinderen worden bewust van hun kwaliteiten (talenten) en werken aan een positief zelfbeeld.

De executieve vaardigheden vinden we niet alleen voor cognitief getalenteerde kinderen van belang. We streven naar een onderwijspraktijk waarin alle kinderen in de klas hun executieve vaardigheden kunnen ontwikkelen. Vandaar dat we werken met een doorgaande leerlijn Zelfstandig Werken in de vorm van een gedifferentieerde weektaak.

Kinderen vanaf groep 3 werken op de Prins Florisschool met een weektaak. Het zijn opdrachten die op maandag worden uitgedeeld en op vrijdag moeten worden ingeleverd. De leerkrachten van de groepen 3 - 4 kopiëren werkbladen met opdrachten, gedifferentieerd op hoeveelheid en niveau. De kinderen van de groepen 5 - 8 werken met Moet-, Mag- en Extra opdrachten. Met behulp van een registratieformulier worden alle opdrachten op maandag ingepland. Er wordt nagedacht over hoeveel tijd ervoor nodig is en welke materialen nodig zijn. Op de weektaak staan voor cognitief getalenteerde kinderen Levelwerk opdrachten waardoor er ook hier differentiatie plaatsvindt. De opdrachten zijn heel gevarieerd: Nieuwsbegrip opdrachten uit het Samsam boekje (=begrijpend lezen), Kidsweekpuzzels, Smart Games spellen, Estafette Vloeiend & Vlot (=technisch lezen), oefenen op de computer met BLOON of WIG 4, Ssula spelen op de iPad, etc.

Er worden hoge eisen gesteld aan de taakverwerking, zowel kwalitatief als kwantitatief. De leerkracht hanteert strak klassenmanagement: het materiaal is in orde, er staan vaste werkuren op het rooster, er is een vast begeleidingsmoment, afspraken over waar er gewerkt wordt en met wie er samengewerkt wordt en afspraken over vragen stellen en uitgestelde aandacht.

Door het Zelfstandig Werken op deze manier vorm te geven oefenen de kinderen de denkvaardigheden plannen, organiseren en timemanagement. De kinderen die Levelwerk doen worden ook getraind in het evalueren van hun leerproces met

behulp van evaluatieformulieren, er wordt een beroep gedaan op de metacognitie. Door het aanbieden van de verdiepingsopdrachten wordt ook hun werkgeheugen aangesproken. Op deze manier begeleiden we het leerproces en worden de denkvaardigheden geoefend.

De resultaten van de verrijkingsopdrachten en het werken met de weektaak Zelfstandig Werken worden op het rapport zichtbaar gemaakt voor de leerlingen en ouders. Evaluatie vindt plaats in de vorm van feedback op het product en het proces, nl inzet en gekozen strategie.

Naast het werken aan de denkvaardigheden besteden we ook expliciet aandacht aan de vaardigheden om het gedrag te sturen. Kinderen worden gestimuleerd hun taken direct te beginnen en af te maken (taakinitiatie), zich te richten op hun werk (volgehouden aandacht) en we werken aan uitgestelde aandacht d.m.v. een vraagtekenblokje en een stoplicht (respons-inhibitie).

Leerkrachten maken aan het begin van de dag de lesdoelen van rekenen, taal/spelling en begrijpend lezen bekend. Bij de rekenmethode WIG 4 hebben de rekencoördinatoren rekendoelenposters ontwikkeld. We willen hiermee bereiken dat kinderen zich bewust zijn van de lesdoelen en de doelen per blok zodat ze eigenaar worden van hun leerproces. Dit bevordert de intrinsieke motivatie en leidt tot doelgericht gedrag.

We hebben recent voor alle groepen de Zelfstandig Werken materialen aangevuld met diverse denk- en gezelschapsspellen. Door het spelen van spellen worden ook de verschillende executive functies gestimuleerd. Er wordt bv een beroep gedaan flexibiliteit. Alleen al het winnen of verliezen van een spel oefent de emotieregulatie.

Bovenstaande werkwijzen zijn allemaal onderdeel van ons klassenmanagement. Leden van de Expertisegroep Talent delen hun kennis met het team en coachen collega's in de uitvoering. Indien er bv problemen zijn met een leerling op een bepaald gebied dan kunnen we door middel van een interventie werken aan de executieve functie die nog onvoldoende ontwikkeld is.

2. Individueel programma extern

Cognitief getalenteerde leerlingen, uit de groepen 5 - 8, van de Prins Florisschool kunnen gebruik maken van de Plusvoorziening Hoogbegaafden van Stichting Unicoz Zoetermeer. Deze leerlingen komen hiervoor in aanmerking indien er een hulpvraag is vanuit de leerkracht. Dit kan zijn op het gebied van schoolvorderingen, welzijn en/of gedrag. Deze getalenteerde kinderen functioneren niet goed of presteren niet goed. Denk hierbij aan onderpresteren, perfectionisme, faalangst en/of sociaal-emotionele problemen. Ouders van deze leerlingen kunnen ook de leerkracht attent maken op het niet goed functioneren van hun getalenteerde kind in de thuissituatie.

Deelname is voor maximaal één schooljaar. Aanmelding vindt plaats in nauw overleg tussen ouders, leerkracht en intern begeleider. De vragenlijsten van Sidi R en een overzicht van schoolvorderingen met toets gegevens uit het Leerling Volg Systeem (Cito) worden voorgelegd aan de plaatsingscommissie van de Plusvoorziening.

De Plusvoorziening is in principe één dagdeel in de week en wordt georganiseerd op het Oranje Nassau College in Zoetermeer. Dit is een bij Unicoz aangesloten VO school. Alle PO scholen van Unicoz kunnen van deze voorziening gebruik maken. De groepsgrootte is ongeveer 20 leerlingen uit de groepen 5 t/m 8, leeftijd variërend tussen de 8 en 12 jaar.

Bij de Plusvoorziening leren kinderen m.b.v. elkaar (samenwerken) en uiteenlopende opdrachten (m.n. creatief denken) omgaan met hun hulpvraag. Met de kinderen wordt een leerdoel afgesproken en hieraan gerelateerde acties en producten, waarmee deze gerealiseerd kunnen worden.

3. Communicatie

In de communicatie hebben we te maken met diverse partijen. Dat zijn: het Bovenschools Bestuur van Stichting Unicoz Zoetermeer, het Management Team van de Prins Florisschool (MT), de expertisegroep Talent (voor cognitief getalenteerde kinderen), de intern begeleiders, het leerkrachtenteam, de leerlingen en de ouders.

Het Bovenschools Bestuur van Unicoz geeft het kader aan waarbinnen de Prins Florisschool zich bezig houdt met Talentbegeleiding. We zijn aspirant lid van BPS (Begaafdheids Profielscholen) en we werken nauw samen met de Plusvoorziening van het ONC. Communicatie met deze externe partijen gaat via de directeur van de Prins Florisschool, minimaal 1x per kwartaal.

Het leerkrachtenteam wordt geïnformeerd door de Expertisegroep Talent in team- en bouwvergaderingen, verspreid over het schooljaar. Vragen vanuit het team zullen gehoord en behandeld worden.

Leerkrachten doen verslag van alle aanpassingen van het onderwijs en afspraken over hun cognitief getalenteerde leerlingen in ParnasSys, waardoor een doorgaande begeleiding door de jaren heen gewaarborgd wordt.

Er zijn gedurende het schooljaar diverse overlegmomenten tussen ouders, leerkrachten en intern begeleider over individuele leerlingen. Betrokkenen van een leerling uit de Plusvoorziening, worden door de leerkrachten van de Plusvoorziening regelmatig geïnformeerd over de voortgang. Een link naar dit Ontwikkelplan Talent staat op de website van de Prins Florisschool. Over nieuwe ontwikkelingen betreffende cognitief getalenteerde kinderen worden ouders geïnformeerd middels een Nieuwsbrief.

4. Eigenaarschap

Het eigenaarschap van het beleid, de uitvoering, de communicatie en de zorg van de leerlingen ligt bij de directie, intern begeleiders en de Expertisegroep Talent.

Het beleid wordt door deze groep opgezet, bijgestuurd en gecommuniceerd, op basis van voortschrijdend inzicht.

De directie, de intern begeleiders en de Expertisegroep Talent zijn centraal aanspreekpunt, zij beschikken over specifieke kennis. Binnen de expertisegroep hebben drie leden de opleiding tot Talentbegeleider gevolgd. De uitvoering van het Ontwikkelplan Cognitief Talent en de bijbehorende zorgtaken voor cognitief getalenteerde kinderen vallen onder hun verantwoordelijkheid.

De uitvoering van het compacten en verrijken van de lesstof valt onder de verantwoordelijkheid van de groepsleerkrachten.

Cognitief getalenteerde kinderen kunnen gebruik maken van het aanbod van compacten en verrijken van de leerstof. Deelname is vrijwillig maar niet vrijblijvend.

We gaan ervan uit dat ouders de school ondersteunen in de begeleiding van hun kinderen.

5. Bijsturen

Het Ontwikkelplan Talent moet op diverse fronten worden bijgestuurd. Het beleid en het proces van uitvoering wordt 3x per jaar bijgesteld door de Expertisegroep Talent onder supervisie van het MT.

De directeur en de intern begeleiders van de Prins Florisschool maken deel uit van het MT, maar ook van de Expertisegroep Talent. Binnen de Expertisegroep Talent hebben vier leerkrachten, uit zowel onder-, midden- en bovenbouw zitting. Intern begeleiders en één talentbegeleider begeleiden de getalenteerde kinderen wekelijks: zij volgen en evalueren het leerproces en hebben een coachende rol. Leerlingen evalueren hun verrijkingswerk tweewekelijks met de begeleider. De Expertisegroep Talent komt één- of tweemaandelijks bij elkaar. Op basis van al deze samenkomende informatie evalueert de commissie het plan 3x per jaar en werkt het waar nodig bij. De leidinggevende(n) bewaken het proces van plannen, uitvoeren, evalueren, bijstellen en nieuw beleid voor verdergaande implementatie.

De ontwikkeldoelen van de Expertisegroep Talent worden aan het eind van ieder schooljaar opnieuw geformuleerd en concreet gemaakt in het daarop volgende schooljaar. We gebruiken hiervoor een apart Ontwikkeldoelendocument. Daarin zijn opgenomen: voornemens voor scholing van het leerkrachtenteam, het contact zoeken met andere scholen die al verder zijn in het traject, voortgang lidmaatschap BPS, ouderavond voor ouders organiseren, ontwikkelen van een evaluatie instrument /tevredenheidsonderzoek voor ouders, etc.

Na drie jaar zullen de gestelde doelen en het bijbehorende tijdspad worden geëvalueerd en bijgestuurd.

Literatuur

Slim beleid. Keuzes en consequenties bij beleid voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs. Eleenoor van Gerven 2008.

Slim onderwijs doe je zó. Effectief onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. CPS Onderwijsontwikkeling en advies, januari 2014.

Hoe maken wij het verschil. Begaafdheidsprofielscholen. CPS Onderwijsontwikkeling en advies, maart 2013.

Opleiding Talentbegeleider. Blok: Beleid - BO Novilo.

Schoolontwikkeling en Beleid. Het opzetten van hoogbegaafdenbeleid. CPS Onderwijsontwikkeling en advies, 2012.